

Finansdepartementet

Avdelningen för offentlig förvaltning

Enheten för digital infrastruktur och säkerhet

Remissvar Arena för framtidens distribution, dnr Fi2025/01485

Arena för framtidens distribution har ombetts inkomma med sina synpunkter på promemorian. *Ändring av kravet på befordringstid i den samhällsomfattande posttjänsten.* Arena för framtidens distribution syftar till att verka för ökad konkurrens och mångfald på de marknader där Postnord är verksamma. Huvudmännen är Fria Postoperatörers Förbund och Grafiska Företagen.

Vi tillstyrker promemorians förslag eftersom det inte har en negativ påverkan på konkurrensen på postmarknaden, men vill till regeringen framhålla behovet av reformer för att fortsätta att utveckla konkurrensen på postmarknaden.

Välkommet att regeringen avskriver idén om statsbidrag

Det är välkommet att regeringen i sin promemoria avskriver idén om ett statsbidrag till Postnord – för att inte ytterligare försämra konkurrensen. Arena för framtidens distribution delar regeringens bedömning att samhället inte bör bära de potentiella miljardkostnader som det kommer att innebära att upprätthålla en generell tillgång till tjänster som inte motsvaras av en efterfrågan när brevvolymer sjunker.

Arena för framtidens distribution har tidigare riktat omfattande kritik mot Postfinansieringsutredningens förslag om statsbidrag till Postnord. Förslaget vilade på missvisande grund och baserades på underlag från Postnord, som inte redovisades öppet. Regeringen skriver i promemorian att: "*Åtgärden*

innebär att den samhällsomfattande posttjänsten fortsatt kan bära sina kostnader under en viss tid”.

Arena för framtidens distribution vill understryka att idén om statsbidrag till Postnord bör avskrivas tillsvidare eftersom det inte har kunnat presenteras tillförlitliga och oberoende underlag. Det är anmärkningsvärt att ett statligt ägt bolag bedrivit en lobbykampanj mot regering och riksdag baserat på ett missvisande underlag. Det är vidare viktigt att ett statligt stöd för driftsäkra och robusta posttjänster, som regeringen tidigare har remitterat, inte innebär en möjlighet att kringgå regelverket på så sätt att ett beviljat stöd för krig eller kris används i fredstid för förstärkningar i ett geografiskt område eller liknande. Detta skulle påverka konkurrensen negativt. Postnords förehavanden måste noggrant följas upp.

Fortsatta behov att stärka konkurrensen på postmarknaden

Regeringen konstaterar i sin analys av konsekvenserna för konkurrensen på postmarknaden att: *”När det gäller företag på postmarknaden kan en längre befordringstid och lägre kvalitetskrav göra tjänsterna kommersiellt gångbara och påverka konkurrerande aktörers incitament att tillhandahålla sådana tjänster. Det skulle i sin tur kunna utveckla konkurrensen på denna marknad”.*

Regeringen gör en alldeles för grund analys av vilka reformer och regulatoriska åtgärder som skulle främja en ökad konkurrens på postmarknaden. Det är även anmärkningsvärt vilket ointresse nuvarande regering visar konkurrensfrågorna på postmarknaden. Inga främjande åtgärder har presenterats av regeringen. Trots att postmarknaden formellt avreglerades 1993 har helstatliga Postnord alltså en dominerande ställning när det gäller vanliga brev. Detta i sig är ett bevis på att konkurrensen på postmarknaden inte fungerar tillfredsställande. Huvudorsaken till Postnords fortfarande dominerande ställning är att företaget alltså äger och kontrollerar den rikstäckande infrastrukturen för postutdelning. Därmed är det nästintill omöjligt för privata postoperatörer att konkurrera.

Behovet av strukturella reformer är fortsatt stort för att stärka konkurrensen på postmarknaden. Konkurrensverket framhöll i sitt remissvar till Postfinansieringsutredningen (SOU 2023:4) att det är hög tid att grundligt pröva någon form av tillträdesreglering till Postnords infrastruktur – en lösning som också föreslagits i tidigare postlagsutredningar.

Konkurrensverket har konstaterat att frågan om tillträdesreglering ännu inte har utretts ordentligt i Sverige. Mycket talar för att konkurrensen och effektiviteten på postmarknaden kan stärkas ytterligare, och det behövs ett omtag kring hur konkurrensen kan förbättras.

En central skillnad jämfört med avregleringar på andra marknader är att det statliga monopolföretaget inom postområdet i stort sett har lämnats intakt. Att jämföra med järnvägssektorn illustrerar paradoxen: om avregleringen av SJ:s monopol hade skett på samma sätt, skulle privata operatörer ha tvingats bygga egna räls för att kunna konkurrera – en helt ohållbar affärsmodell. Ändå är det just detta som i praktiken accepterats på postmarknaden. Erfarenheterna från de framgångsrika avregleringarna av apoteks- och telekommarknaderna visar att regering, riksdag och myndigheter måste arbeta aktivt för att genomföra en fungerande reform.

Tillträdesreglering kan, liksom på järnvägsområdet, innebära en separation mellan den centrala infrastrukturen som är svår att konkurrensutsätta och den kommersiella verksamheten, där konkurrens är mer möjlig. En sådan reglering skulle ge marknadsaktörerna rätt till tillträde på lika och icke-diskriminerande villkor.

Så länge Postnord tillåts äga och kontrollera infrastrukturen kvarstår betydande konkurrensfördelar för bolaget. En effektiv tillträdesreglering måste därför frånta Postnord mandatet att ensidigt bestämma pris och villkor för privata aktörers nyttjande av infrastrukturen. Dessa villkor bör i stället, på samma sätt som inom järnvägen, fastställas av en myndighet såsom PTS.

Tillträdesreglering är en förutsättning för att privata postföretag ska kunna etablera sig i hela landet, särskilt i de områden där det i dag saknas privata aktörer. Arena för framtidens distribution anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning som får i uppdrag att analysera om tillgången till Postnords infrastruktur bör begränsas till de regioner där Postnord har ett de facto-monopol. Syftet är att bryta Postnords dominans. I dessa områden, framför allt i norra Sverige, bör det övervägas om infrastrukturen ska skiljas från Postnord och istället ägas av ett statligt infrastrukturbolag. Ett sådant bolag skulle kunna erbjuda ett operatörsneutralt distributionsnät. I de delar av landet där det redan finns fungerande konkurrens behövs däremot ingen tillträdesreglering.

Värna den fysiska posten

Arena för framtidens distribution vill understryka betydelsen av att värna den fysiska posten även i fredstid. Postgången har en central betydelse för många grupper i samhället som av olika skäl inte har möjlighet att fullt ut anpassa sig till en digitalisering.

Stockholm i oktober 2025

Håkan Malmros, Förbundsordförande, Fria Postoperatörers Förbund och
huvudman för Arena för framtidens distribution

Eva Glückman, Vd, Grafiska Företagen och huvudman för Arena för
framtidens distribution